INTERDEPENDENŢA DINTRE CALITATEA REGIMURILOR POLITICE ŞI ASISTENŢA OFICIALĂ PENTRU DEZVOLTARE

Iuliana STRATAN
CZU: 321.6/.8 + 364.044.68 *iuliana_stratan@yahoo.com*

Coordonarea asistenței oficiale de Dezvoltare (AOD) este un subiect constant de discuții între instituțiile financiare internaționale în vederea perfecționării mecanismelor eficiente în furnizarea asistenței pentru dezvoltare. Această lucrare urmărește să clarifice unele dintre argumentele prezentate la etapa actuală în sprijinul coordonării asistenței și să precizeze compromisuri inevitabile apărute din existența instabilității politice. Unele argumente sunt ancorate în literatura de specialitate disponibilă cu privire la acordarea asistenței externe, concentrându-se, în același timp, asupra problemelor de implementare a coordonării ajutorului între țările donatoare. Mai profund sunt evidențiate câteva repere, și anume: problema gestionării și monitorizării coezive și colective a posibilelor eșecuri de guvernanță în țările beneficiare și impactul diversității țărilor donatoare asupra eficacității coordonării asistenței externe.

Cercetătorii care au studiat subiectul asistenței oficiale de dezvoltare în ultimele decenii au făcut tot posibilul pentru a estima empiric impactul acesteia asupra creșterii economice. Acest lucru nu a fost ușor și multe metodologii și rezultate au variat în timp. Literatura privind eficacitatea OAD a trecut prin multe și diverse generații, fiecare din ele având propriile sale trăsături analitice distincte [1]. Subiectul dat este o temă centrală și recurentă la care mulți cercetători au abordat din perspective metodologice și ideologice întrebarea, dacă ajutorul funcționează sau nu.

Investigațiile privind ajutorul pentru dezvoltare au fost concentrate în mare măsură, pe eficacitatea transferurilor în promovarea creșterii sau pe alocarea acestora între țările în curs de dezvoltare. Rezultatele au arătat că un factor semnificativ negativ pentru asistenţa externă îl are interacțiunea cu instabilitatea politică. Prin urmare, s-a ajuns la

concluzia că eficacitatea ajutorului este influențată negativ de instabilitatea politică, care pare să reducă în mod direct creșterea, deși acest rezultat pare mai puțin robust în comparație cu termenul de *interacțiune*. Asistența oficială de dezvoltare este adesea criticată, pentru că nu a contribuit la creșterea economică și la reducerea sărăciei. Acest lucru este de o mare îngrijorare, având în vedere rolul care se așteaptă să contribuie la asistența în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Guvernele au fost criticate pentru că și-au alocat ajutorul extern bilateral, mai degrabă, în funcție de interesele lor strategice naționale decât pentru a răspunde nevoilor economice și instituționale ale celor mai sărace țări din lume.

Unii cercetatori, prin urmare, susțin că întrebările referitoare la modultigat o relevanță reînnoită în contextul accelerării globalizării [2]. După Judith Kelley, condiționalitatea din punctul de vedere al relațiilor internaționale este vazută ca un mecanism prin care statele și instituțiile financiare internaționale vizează influențarea comportamentului altor state prin utilizarea stimulentelor materiale. Ca concept, condiționalitatea este strâns legată de o logică de alegere rațională care definește actorii ca calculatori cost-beneficiu și maximizatori strategici de utilitate [3].

Totuși considerăm că ajutorul condiționat este eficient, dar eficacitatea acestuia depinde de nivelul de democrație al țărilor beneficiare, deoarece valoarea ajutorului pentru guverne depinde de gradul în care îi ajută să își mențină puterea, iar studiile recente arată că impactul marginal al ajutorului asupra existenței politice crește odată cu nivelul democrației. Condiționalitatea politică, cel mai adesea sub formă de sancțiuni sau suspendări ale asistenței externe, a devenit unul dintre instrumentele-cheie în monitorizarea problemelor de guvernanță politică în țările în curs de dezvoltare și adesea cele care solicită ajutor [5].

După analizele lui Guillaumont și Chauvet [4], sunt comparate două viziuni privind eficacitatea și alocarea asistenței externe. Prima care corespunde noii paradigme a asistenței susține că ajutorul este eficient numai dacă politicile interne sunt adecvate. Al doilea, în schimb, susține că eficacitatea ajutorului depinde de mediul extern și climatul politic: cu cât este mai rău acest mediu sau cu cât sunt mai

vulnerabile țările beneficiare, cu atât este mai mare eficiența asistentei externe.

Totuși, subiectul asistentei externe ne duce la unele intrebari, și anume: Ce factori afectează acest proces de alocare la nivel național? Dacă politicul influențează distribuirea asistenței externe? Cât este suficient? Unde sunt cheltuiți banii? Cine are cel mai mult nevoie de ea? Adesea această problemă se concentrează asupra faptului dacă alocarea finanțării către țările în curs de dezvoltare ar trebui să fie o prioritate pentru guvernele statelor bogate.

Mulți critici consideră că ajutorul extern nu este cu siguranță răspunsul de soluționare a sărăciei extreme, dar este absolut consecința comportamentului cetățenilor și trebuie să înceapă cu înțelegerea, observarea și schimbarea ulterioară a perspectivelor statului. Deși observatorii și factorii de decizie politică au lăudat instituțiile financiare internaționale ca fiind ajutoare mai obiective care tind să aloce ajutorul în funcție de nevoile de dezvoltare, unii cercetători critică faptul că alocarea ajutorului multilateral, inclusiv cel oferit prin intermediul instituțiilor financiare internaționale, argumentând că prezintă părtiniri similare cu efecte nocive asupra rezultatelor dezvoltării [7].

Odată ce ajutorul ajunge într-o țară cu venituri mici, acesta este utilizat, în general, fie pentru a stimula creșterea economică, fie pentru a îmbunătăți în mod direct viața oamenilor săraci prin furnizarea de bunuri sau servicii. Ajutorul pentru stimularea creșterii vizează de obicei, fie creșterea investițiilor, cum ar fi infrastructura, fie vizează promovarea schimbărilor în politicile economice despre care se crede că inhibă creșterea. Datorită problemelor de identificare cauzală aproape insolubile, nu există un consens al efectului ajutorului extern asupra creșterii [6].

Considerăm totuși că asistența externă nu ar trebui să fie alocată doar țărilor cu venituri mici pe cap de locuitor și un număr mare de oameni care trăiesc în sărăcie și cu politici bune, dar și țărilor sărace în situații de postconflict, celor care sunt vulnerabile din punct de vedere structural, celor care au un statut democratic și regimuri stabile din punct de vedere politic și cele cu statistică pozitivă de bună guvernanță. Astfel, aceasta ar trebui să conducă la un impact mai mare asupra creșterii și, la rândul său, la reducerea sărăciei.

Concluzii. Lumea în curs de dezvoltare vede un decalaj crescând între țările care își pot finanța propria dezvoltare și cele care nu pot. Asistența oficială de dezvoltare rămâne a fi o resursă necesară pentru acele state mai slabe, fără capacitate fiscală sau acces la finanțare suficientă. Factorii care favorizează un rezultat pozitiv includ stabilitatea politică, democrația și vulnerabilitatea economică. Condiționalitatea politică mai puțin strictă poate fi, prin urmare, motivul pentru care unele țări sunt mai puțin susceptibile de a se reforma.

Referințe:

1. ARNDT, Jones, TARP, Finn. *Aid effectiveness disputed*, 2000. [Accesat 12.07.2020] Disponibil: https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-1328(200004)12:3<375::AID-JID657>3.0.CO;2-M
2. BLANCHARD, Jean-Marc F., RIPSMAN, Norrin, M. 2013, *Economic Statecraft and Foreign Policy*, London, [Accesat 15.08.2020] Disponibil: https://doi.org/10.4324/9780203098172
3. KELLEY, Judith. International Actors on the Domestic Scene: Membership Conditionality and Socialization by International Institutions. In: *International Organization*, 58, 2004, no. 3, pp. 425-457. [Accesat 19.07.2020] Disponibil: http://www.jstor.org/stable/3877839
4. GUILLAUMONT, Patrick, CHAUVET, Lisa. Aid and Performance: A Reassessment. In: *Journal of Development Studies, Taylor & Francis Journals*, 2001,vol. 37, pp. 66-92.
5. CRAWFORD, Gordon. *Foreign Aid and Political Reform: A Comparative Analysis of Democracy Assistance and Political Conditionality*, UK, 2000.
6. EASTERLY, William. Can Foreign Aid Buy Growth? In: *Journal of Economic Perspectives*, 2003, no.17 (3): pp. 23-48. [Accesat 12.08.2020] Disponibil: DOI: 10.1257/089533003769204344
7. *NIELSON*, Daniel L., *TIERNEY*, Michael J. *Delegation to International Organizations: Agency Theory and World Bank Environmental Reform*. International Organization, 2003, pp. 241-276, [Accesat 7.09.2020] Disponibil: doi:10.1017/S0020818303572010